

36600 V Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2025

Nr. 58 Brief van de minister van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 december 2024

Hierbij bied ik u het verslag aan van de OVSE Foreign Ministers Meeting op 4 en 5 december 2024.

De minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

Op 5 en 6 december jl. vond op Malta de Ministeriële Raad van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) plaats. De minister van Buitenlandse Zaken nam hieraan deel. De bijeenkomst stond in het teken van Oekraïne en de Russische oorlog. Dit jaar waren voor het eerst sinds 2021 zowel de Oekraïense als de Russische minister van Buitenlandse Zaken aanwezig bij de Ministeriële Raad. Bij het informele diner voorafgaand aan de Raad waren de Russische en Belarussische minister niet aanwezig.

Besluiten

Tijdens de Ministeriële Raad is overeenstemming bereikt over de invulling van de vier OVSE-topfuncties. De Nederlandse kandidaat Christophe Kamp is benoemd als de nieuwe Hoge Commissaris inzake Nationale Minderheden. Deze instelling heeft een belangrijke rol op het vlak van conflictpreventie. De nieuwe Secretaris-Generaal is de Turkse Feridun Sinirlioğlu, de nieuwe directeur van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten (Engelse afkorting: ODIHR) is de Griekse Maria Telalian en de nieuwe Vertegenwoordiger van Mediavrijheid is de Noorse Jan Braathu.

Hoewel er nog geen formeel besluit is genomen over de OVSE-voorzitterschappen voor 2026 en 2027, is tijdens de Raad wel vooruitgang geboekt en de inspanningen worden in Wenen voortgezet. Ook is er helaas geen consensus bereikt over het budget, omdat Azerbeidzjan consensus blokkeert.

Plenaire sessie

Oekraïne sprak als eerste deelnemende Staat. Het overgrote merendeel van de deelnemende Staten en partners van de OVSE gebruikte de nationale verklaring om de Russische oorlog tegen Oekraïne in de sterkste bewoordingen te veroordelen. Het was zeer duidelijk dat Rusland in de OVSE geïsoleerd staat. Ook noemden meerdere deelnemende Staten de directe dreiging vanuit Rusland richting de bredere OVSE-regio, die zich manifesteert via luchtruimschendingen en hybride acties.

In de Nederlandse verklaring heeft de minister de Russische oorlog ten zeerste veroordeeld. Rusland kiest ervoor oorlog te voeren; Oekraïne vecht voor zijn voortbestaan. Ook heeft Nederland betrokken derde landen veroordeeld die de Russische agressie mede mogelijk maken. Nederland heeft de deportaties en illegale

overbrenging van Oekraïense kinderen door Rusland ten strengste veroordeeld en Rusland opgeroepen de kinderen terug te brengen naar Oekraïne. Nederland heeft ook aandacht besteed aan de alsmaar toenemende repressie in Rusland, waaronder grove mensenrechtenschendingen. Nederland heeft expliciet opgeroepen om de drie in Rusland gedetineerde OVSE-medewerkers onmiddellijk vrij te laten en sprak zijn afkeuring uit over het grote aantal politieke gevangenen in Rusland en Belarus.

Net als de andere deelnemende Staten, heeft Nederland steun geuit voor het werk van de OVSE, via onder meer de veldkantoren en de autonome instellingen. Nederland heeft landen opgeroepen zich constructief op te stellen en de OVSE-consensusbesluitvorming niet te misbruiken voor nationale doeleinden.

Nederland heeft ook steun uitgesproken voor het vredesproces tussen Armenië en Azerbeidzjan. De minister sprak zijn zorgen uit over de ontwikkelingen in Georgië en riep de regering op het volk te steunen in zijn Europese aspiraties. Hierbij heeft de minister opgeroepen alle instrumenten uit de OVSE-*toolbox* in te zetten om het Georgische volk te steunen. Tot slot heeft Nederland aandacht gevraagd voor de slachtoffers van discriminatie, intolerantie en haat, waaronder antisemitisme. Nederland heeft opgeroepen samen te werken om antisemitisme tegen te gaan.

Side-events

En marge van de Ministeriële Raad worden elk jaar verschillende evenementen georganiseerd. Oekraïne organiseerde een bijeenkomst over burgers die onrechtmatig door Rusland gevangene zijn genomen. Nederland was, samen met de EU en een groot aantal andere OVSE-landen, cosponsor van dit evenement. Tijdens deze bijeenkomst heeft de minister de Nederlandse inzet toegelicht ten aanzien van het vergaren van data over burgergevangenen, rehabilitatie van teruggekeerde burgers en in het bijzonder de voortrekkersrol van Nederland op punt 7 van President Zelensky's Vredesformule, *Restoring Justice*.

Tijdens de OVSE Ministeriële Raad bestaat de mogelijkheid met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld te spreken. Nederland maakt hier elk jaar gebruik van. Dit jaar sprak de minister met Russische mensenrechtenverdedigers die zich inzetten voor bewijsvergaring van mensenrechtenschendingen. De mensenrechtenverdedigers legden de link tussen de Russische

agressie in Oekraïne en de interne repressie die in Rusland zelf plaatsvindt.

Gesprekken en marge van de Raad

De Raad biedt een goede gelegenheid om met collega's te spreken. De minister heeft onder meer met zijn Turkse en Israëliëse evenknie gesproken. Conform motie Stoffer/Paternotte¹ zijn in contacten met de Turkse autoriteiten zorgen overgebracht over berichten over inreis van Hamasleiders naar en hervestiging in Turkije. De Turkse autoriteiten geven aan dat politieke leiders van Hamas Turkije van tijd tot tijd bezoeken, maar dat van hervestiging van Hamas in Turkije geen sprake is.

Deelname Russische minister van Buitenlandse Zaken in 2025

Tijdens de NAVO *Foreign Ministers Meeting* heeft de minister zijn Finse collega gesproken, conform toezegging aan kamerlid Paternotte tijdens het tweeminutendebat op 27 november jl. Nederland heeft steun geuit voor het Finse voorzitterschap en besprak deelname van de Russische minister van Buitenlandse Zaken aan de OVSE Ministeriële Raad in 2025. De OVSE Ministeriële Raad wordt in 2025 echter in Wenen gehouden, vanwege centralere ligging. Het is derhalve aan Oostenrijk om een besluit te nemen. Oostenrijk zal naar verwachting niet willen voorkomen dat de Russische minister van Buitenlandse Zaken volgend jaar aanwezig is.

Het is echter ook niet wenselijk om Rusland koste wat kost buiten te sluiten. De OVSE is opgericht als organisatie waar landen om tafel zitten die het niet met elkaar eens zijn. De OVSE is een organisatie die Oekraïne steunt, bijvoorbeeld via het veldkantoor in Oekraïne. Tijdens de recente conferentie spraken rond de vijftig landen zich uit tegen Rusland in aanwezigheid van de Russische minister. Dit draagt bij aan isolatie van Rusland, hetgeen in lijn is met het kabinetsbeleid.

¹ Kamerstuk 36 600 V, nr. 46.